

דף סט.

עין משפט א.ג.ד.ה.

יו"ד סימן קעז סעיף ב

עיינ לעיל דף סח : עין משפט א.

עין משפט ו.ז.ז.ט.

יו"ד סימן קעז סעיף כג

כז. הנותן בהמה לחבירו בעיסקא חייב לטפל בה כ"ד חודש בבהמה דקה, ובתוך הזמן הזה כל אחד מעכב^ל על חבירו, ולגבי הוולדות, מקום שנהגו לחלקם מיד חולקים, ואם לאו יגדלם המקבל בדקה, שלושים יום. ובגסה חמשים יום. ואם בא לחלוק צריך להודיע לחבירו או לעשות שומא ולהתנות בפני ג'^מ, ואם לאו אין החלוקה כלום.

עין משפט י.כ.

ח"מ סימן קעז סעיף יז יח

כח. היה זמן ידוע לאותה סחורה שבשותפות כל אחד יכול לעכב עד זמן הידוע^ב, ואין אחד נוטל לא מהקרן ולא מהריוח עד זמן

ל. והטעם דבשנה ראשונה יש טיפול מרובה לפי שהיא דקה וצריך להכניסה ולהוציאה, ויש סברא הפוכה שדוקא בשנה השניה קשה יותר כי צריך מזונות הרבה, ע"כ כל אחד יכול לעכב ע"פ הסברא לטובתו עד כלות כ"ד חודש, וכתב הט"ז בס"ק ל"א באחד שנתן עיסקא לחבירו בהיתר והגיע הזמן ולא חידשו העיסקא על דת ההיתר הוא מחזיק עד שיודיע לחבירו שאינו חפץ ע"פ היתר עיסקא. ועוד כתב אף דהמנהג שאין לוקחין רווח מן הרווח כשעיכב בידו והתנו בפירושו שמתאריך זמן הפרעון אם יעכבם המקבל בידו מקבל עליו להתעסק במה שמעוכב בידו אפי' מקצת מהפרעון, נותן לו רווח על הרווח שעייכב בידו.

מ. ועיינ בח"מ סי' קע"ז סעיף י"ח.

נ. רמב"ם פ"ד משלוחין הלכה ד'. מגיטין ל"א ע"ב. וכתב בפעמוני זהב שסעיף זה איירי בסתם שקנו סחורה שיש לה זמן ידוע למכירתה שאנו אומרים שותפים אלו קנו אותה אדעתא למוכרה בזמנה. אבל אם קבעו זמן לסיים השותפות ובשעה שקנו ונשתתפו בסחורה היה ידוע זמן מכירתה, והגיע זמן סיום השותפות לפני זמן מכירתה, שהרי מעיקרא ידעו זמן מכירתה ובכל זאת קבעו זמן אחר לשותפות, אין אחד יכול לעכב חבירו עד זמן מכירתה, והביא ראייה מס' שיי"ב סעיף י"ח שפסק מר"ן דאם שכרו לזמן קצוב כיון שכלה הזמן יכול להוציאו מיד, ואפי' כלה הזמן באמצע ימות הגשמים ע"ש.

ועוד דאפי' אחרי שקבעו זמן לסיום השותפות קנו סחורה שיש לה זמן אחר זמן השותפות, אין אומרים שחזרו ועשו שותפות לזמן יותר עד שתמכר, וראיה לזה מסעיף כ' שאם היה עליהם חוב לאחד כל אחד מעכב לחלוק עד שיגיע זמן השטר שכל אחד אומר לחבירו הואיל וכל אחד מאיתנו חייב לשלם כל השטר, נשא וניתן במעות עד שיגיע הזמן עכ"ל. וסיים שאח"כ

החלוקה אם לא שהתנו ביניהם.

יח כג. קבעו זמן לסיים השותפות ונשלם הזמן, או לא קבעו זמן כלל ובא אחד לחלוק שלא מדעת חברו, חולק בפני ג' אפי' הדיוטות, ובלבד שיהיו נאמנים ויודעים בשומא, ואם חלק שלא בפני שלושה לא עשה כלום פ.

במד"א בחלקו פירות, אבל מעות שכולם מטבע אחד ושווים יש לו לחלוק שלא בפני שלושה ע, ומניח חלק חברו בכי"ד פ. ואם אין המעות שווים הרי הם כפירות וחולקים אותם בשלושה.

דף סט:

עין משפט א. חו"מ סימן קעו סעיף יז יח
עין בסעיף הקודם

עין משפט ב. יו"ד סימן קעו סעיף א

א. השותפים שבאים להשתתף אין השיתוף נגמר בדיבור אלא בקנין ז
וכל דבר וקנינו. לפיכך מטבע שאינו נקנה בחליפין אפי' קנו מיד שניהם

מצא שזה מש"כ הט"ז בסעיף כ'.

ס. ואם הפסיד בחלקו כתב הרמ"א שהוא יכול לבטל החלוקה, דלא חלק אלא על דעת שהיה סבור שהחלוקה היתה בדין. ויש חולקין. הטור בשם הראב"ן, ולזה הסכים הב"י והביא ראיה מדין הנותן מעות לשלוחו לקנות לו חיטים וקנה לו שעורים שאם פחתו פחתו לו לבדו ואם הותירו זה לאמצע, אף כאן אם הפסיד הכל עליו ואם הרויח זה לאמצע שהחלוקה לאו כדין והוי כשינה. וכתב בפעמוני זהב שכך נקטינן, ע"ש. אבל הטור בדעה ראשונה ברמ"א ס"ל דלא הוי שינה ששם ההפסד בא מכח מה ששינה. סמ"ע ס"ק מ"ז.

ע. ושטרות חולקין הבי"ד בשומא. ש"ך ס"ק ל"א. והגם שלא צריך ג' מ"מ צריך שיחלק בפני עדים, שצריך ראיה כמו שכתב מר"ן בפירוש בסי' קע"ה סעיף א'. כ"כ בפעמוני זהב.

פ. ואומר להם שאין רוצה עוד בשותפות. סמ"ע ס"ק מ"ט.

צ. הרמב"ם מהלכות שלוחין ושותפין ריש פ"ד. מב"ב מ"ב ע"ב השותפין שומרי שכר הן. ב"מ צ"ט ע"א, ב"ק ע"ט ע"א.

אבל כשלא היה קנין, בזה יכולים לחזור על להבא, אבל מה שקנה כבר לשם שותפות, אפי' קנה כל אחד במעותיו אינו יכול לחזור ויש לחבירו חלק בריוח ובהפסד. כ"כ בביאורים ס"ק א'.

שיביא כל אחד מעותיו וישתתף בהם וגם כתבו שטר **ק** ע"ז והעידו עדים אינו מועיל, אלא צריך שכל אחד יביא מעותיו ויטילו אותם לכיס אחד ויגביהו שניהם הכיס.

וי"א דה"ה אם משך **ר** כל אחד מעותיו של חבירו דמהני. ואפי' לא עשו משיכה ולא הטילו לכיס אחד אלא התחילו לישא וליתן בעסק השיתוף **ש** לקנות או למכור י"א דמהני.

הגה: הלוח לחבירו מעות, ואח"כ אמר לו יהיו בידך למחצית שכר ונאנסו בידו חייב בכל האונסין כמו בתחילה שלא נסתלק משמירתן ע"י דיבור בעלמא **ת**.

ק. אפי' כתבו בשטר בחרם ובשבועה דאורייתא לא מהני. כ"כ הט"ז ודלא כהסמ"ע בס"ק ד'. ואם כתבו את השטר בלשון חיוב ודאי שמהני. וכתב בפעמוני זהב דכוונת הט"ז דלא מהני שבועה היינו שלא עושה קנין, אבל חייב מכת השבועה ואם נשאל על שבועתו פטור שלא יסתרו הב"י דברי הט"ז, ע"ש.

ר. ומשך לאו דוקא, דבעינן הגבהה אם לא שזה כיס גדול, ופירושו שכל אחד משך ממון חבירו לשם שותפות, אבל אם כל אחד רק משך ממון חבירו שיהיה לו לגמרי, לאו כלום דזה רק כהפוכי מטרתא.

ובדבר שדרכו להגביה לא מהני משיכה רק הגבהה. ט"ז וכ"כ בחכם צבי.

ש. כתב בפעמוני זהב הגם שמר"ן הביא הלכה בשם י"א כיון שלא הביא דעה חולקת כך נקטינן ומש"כ בשם י"א משום דלא מוכרח שכן היא גם דעת הרמב"ם.

ואפי' לא עירבו המעות קודם רק שכל אחד קנה במעותיו לשם שותפות, שוב אינם יכולים לחזור גם להבא, ט"ז. והסמ"ע בס"ק ז' כתב דבלא עירבו קודם יכולים לחזור על להבא, דרק על לשעבר אינם יכולים לחזור.

ובפעמוני זהב כתב דמדברי הסמ"ע בס"ק ז' משמע דלא מהני בלי שעירבו. ומסוף דבריו משמע דבלא עירבו ממונם אלא התחילו שכל אחד קנה מממונו בפני עצמו מהני רק לענין שאינם יכולים לחזור לעבר, אבל להבא חוזרים. ושאל הרב דאם לא עירבו וכל אחד נתעסק לבדו במאי נשתעבדו גם על העבר ומדוע אינם יכולים לחזור על העבר. ויותר קשה לדברי הט"ז דאפי' לא עירבו קודם רק שכל אחד נתעסק במעותיו לשם שותפות אינם יכולים לחזור גם על להבא עד לזמן שקבעו ובמה נשתעבדו זל"ז. אלא צ"ל בזה שכל אחד מתעסק לטובת השותפות הוי כנשכרין זל"ז וכמו שכתב הריב"ש שהרי גם עירוב לא עושה קנין שזה לחוד לא מהני אפי"ה העיסוק מהני.

לפ"ז הסיק בשאלתו בשנים שנשתתפו והתנו שכל אחד יניח כו"כ מעות, ואחד הניח מעותיו ונתעסקו ביחד במעות אלו בקניית סחורה ובמכירתה, ורצה זה שהניח מעותיו לחזור בו כי עדיין לא הספיק השני להביא מעותיו, והעלה דאינו יכול לחזור, ע"ש.

ת. אבל אם היו המעות בעיסקא והפכם להלוואה ומחל לו השותפות מהני בדיבור, וחזור המעות הלוואה וחייב באונסין. כ"כ בפעמוני זהב.

וכתב בבאורים ס"ק א' דהיינו שנאנסו המעות בידו קודם שקנה הסחורה, אבל אם כבר קנה סחורה במעות אלו לשם שותפות האחריות של הסחורה על השותפות, ואם המלוה טוען

עין משפט ג.

יו"ד סימן קם סעיף יג

יג. מותר לומר לחבירו קח זוז זה ^א ותלוה עשרה דינרים לפלוני. ובלבד שלא יחזור ויקח הזוז מהלוה ^ב.

יד. לא יאמר הלוה למלוה פלוני יתן בשבילי זוז ^ג או כו"כ. וי"א שצריך ג"כ שלא יפייסנו הלוה לפלוני ^ד שיתן למלוה כו"כ בשביל שילוהו.

עין משפט ד.ה.

יו"ד סימן קם סעיף מז

מז. מותר לומר לחבירו קח זוז זה ותאמר לפלוני שילוני ^ה, ואפי' לבן המלוה מותר ללוה לומר כן, והוא שיהיה גדול ואינו סומך על שולחן אביו ^ו.

הגה: י"א דאסור למלוה לקחת אותו זוז ממקבלו ^ז, כדי שלא יבואו להערים.

שאפשר שעדיין לא קנה הסחורה והלוה חייב בכל, אין לו על הלוה אלא חרם סתם. ואם המעות מזומנים ביד הלוה ואמר לו טול זה לפרעון, והמלוה אמר יהיו בידך למחצית שכר הרי זה נפטר מהאונסין ועיין בסי' שמ"ד, ובביאורים שם סק"א. נתיבות בחידושים ס"ק ה'.
א. מימרא דרבא בדף ס"ט ע"ב. ולא דוקא שנותן לו מיד קודם ההלוואה אלא אפי' אחר ההלוואה נותן לו זוז כדי שירויח לו זמן, מותר אם אינו חוזר ומקבל הזוז מהלוה. כ"כ ביד אברהם מאוצר המפרשים על השו"ע.

ב. כתב הט"ז בס"ק ז' שנראה דכ"ש שלא יקדים לו הלוה לנותן המתנה דרך שכירות שישתדל שהמלוה ילוה לו והוא חוזר ונותן לו למלוה המתנה ההיא או פחות או יותר קצת דזה רבית גמור הוא.

ג. דהוי כהילך והתקדשי לפלוני. ביאורי הגר"א אות כ"ה.

ד. דנראה כשלוחו ואסור, וכ"כ תלמידי הרשב"א בשם הראב"ד, באר הגולה אות כ'. ובב"י הביא הרבה פוסקים דאפי' פייס אותו מותר כיון דמשלו הוא נותן ואין הלוה משלם לו לא נעשה שלוחו, וכתב ולענין הלכה הרוצה לסמוך על המתירין רשאי כיון שאיסור דרבנן הוא. ש"ך ס"ק י"ח.

ה. מימרא דרבא שם דף ס"ט. ואפי' לבן המלוה, מעובדא דאבא מרי בריה דרב פפא שם.

ו. משמע דבעינן שני הדברים גם גדול, ואינו סמוך על שולחן אביו, וכ"כ הש"ך בס"ק כ"א. והט"ז בס"ק י' כתב שכל שסמוך אסור אפי' גדול, אבל בקטן אסור אפי' באינו סמוך דמ"מ מוטל על אביו לפרנסו, ואע"ג דבגמ' במציעא אמרו דקטן שאינו סמוך מיקרי גדול, שם היינו לענין מציאה שאין ידו כיד אביו אבל כאן הרי כאילו קיבלו האב כיון שאם אין לו לבן חייב אביו לפרנסו.

ז. היינו אפי' מגדול ואינו סמוך על שולחן אביו דמותר, מ"מ אסור למלוה לקחת ממקבל הזוז הזה. כ"כ המ"מ בפ"ה מהלכות מלוה.

הגה: י"א דמותר לישראל לומר לחבירו ישראל לך ותלוה לי מעות מפלוני ישראל ברבית ^ה, ומותר לתת אח"כ הרבית לשליח לתת למלוה, דלא אסרה תורה אלא רבית הבא מיד הלוה ליד המלוה. והשליח אינו עושה שום איסור, שרבית זו אינה שלו.

ואם מצד שלוחו של אדם כמותו אין שליח לדבר עבירה. ואין לפרסם הדבר בפני עם הארץ, וכן עיקר אף שיש מפקפקין בהיתר זה ומחמירין לאסרו, ועכ"פ יש לסמוך על היתר זה בעת הצורך.

הגה: מ"מ אם הלוה קבל המעות בעצמו מן המלוה רק ששולח לו הרבית ע"י אחר, בזה אסור.

הגה: אם שליח המלוה הלוה ללוה ברבית, ועשה שטר על שם המלוה הרי זה כאילו הלוהו המלוה בעצמו ללוה, ואסור אפ"י עשה השליח בלא דעת משלחו שהשטר הוא עיקר ההלוואה ^ט והוא נכתב ע"ש המלוה.

יר"ד סימן קעז סעיף כג

עין משפט ז.

כז. הנותן בהמה לחבירו בעיסקא חייב לטפל בה כ"ד חודש בבהמה דקה, ובתוך הזמן הזה כל אחד מעכב ^י על חבירו, ולגבי הוולדות,

ה. כ"כ המרדכי בשם רש"י, והלבוש והט"ז השיגו על הרמ"א בדין זה וכתבו דאיסור גמור הוא, ובנכ"ה סתר ראיתם ומסיק דדברי הרמ"א נכונים וברורים וכ"פ הב"ח. ודוקא כששולח ע"י ישראל אבל ע"י עכו"ם אסור, דלא שייך לומר בו אין שליח לדבר עבירה הואיל ואין העכו"ם עובר בשליחותו כי אין איסור רבית לבני נח. והב"י והלבוש והט"ז כתבו דתלמיד טועה כתב זה, ואף שהש"ך מיישב דברי הרמ"א כבר כתב הב"י ראיות גדולות כדעת הט"ז, ומ"מ מסיים דאין יכול להוציא בדיינים דהוי רבית דרבנן, כדי שלא להדחיק המחלוקת בניהם דלהש"ך יהיה מותר לגמרי ולט"ז יהיה יוצא בדיינים ע"כ אין יוצא בדיינים. כ"כ בבית לחם יהודה.

ט. ממהרי"ק שורש י"ז.

י. והטעם דבשנה ראשונה יש טיפול מרובה לפי שהיא דקה וצריך להכניסה ולהוציאה, ויש סברא הפוכה שדוקא בשנה השניה קשה יותר כי צריך מזונות הרבה, ע"כ כל אחד יכול לעכב ע"פ הסברא לטובתו עד כלות כ"ד חודש, וכתב הט"ז בס"ק ל"א באחד שנתן עיסקא לחבירו בהיתר והגיע הזמן ולא חידשו העיסקא על דת ההיתר הוא מחזיק עד שיודיע לחבירו שאינו חפץ ע"פ היתר עיסקא. ועוד כתב אף דהמנהג שאין לוקחין רווח מן הרווח כשעכב בידו והתנו בפירוש שמתאריך זמן הפרעון אם יעכבם המקבל בידו מקבל עליו להתעסק במה שמעוכב בידו אפ"י מקצת מהפרעון, נותן לו רווח על הרווח שעכב בידו.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

מקום שנהגו לחלקם מיד חולקים, ואם לאו יגדלם המקבל בדקה, שלושים יום. ובגסה חמשים יום. ואם בא לחלוק צריך להודיע לחבירו או לעשות שומא ולהתנות בפני ג'^ב, ואם לאו אין החלוקה כלום.

עין משפט ז.ט.ג. יו"ד סימן קעו סעיף ה

ה. המשכיר שדה לחבירו בעשרה כורין תבואה לשנה, ואמר לו השוכר תן לי מאתים זוז שאשקיע בשדה, ואני אתן לך י"ב כורין לשנה הרי זה מותר^ל, כיון שאם ישקיע המשכיר בשדה המאתים זוז יהיה שכרה יותר מעשרה כורין לשנה.

ה. ה"ה אם השכיר לו חנות או ספינה בעשרה דינרים לשנה, ואמר לו השוכר תן לי מאתים זוז שאבנה בהם בחנות או אתקן בהם הספינה וכלי תשמישה ואני אעלה לך י"ב דינרים לשנה, מותר^מ.

הגה: הואיל והוא מוציא הכסף בגוף החנות או הספינה.

ה. ז. אבל אם אמר לו תן לי מאתים זוז כדי שאתעסק בחנות או להוציא בסחורה של הספינה או לשכור בהם מלאחים ואני אוסיף לך בשכירות, הרי זה אסור^נ.

עין משפט כ. יו"ד סימן קעו סעיף ד

ה. ד. כששוכר לו פרה מותר לומר למשכיר הרי פרתך עלי בשומה של שלושים דינרים אם תמות, וכל זמן שהיא אצלי אני אעלה לך בשכירות סלע לחודש^ו.

כ. ועיין בחו"מ סי' קע"ז סעיף י"ח.

ל. מברייתא שם.

מ. מימרא דרב נחמן אמר רבה בר אבהו שם, וכיון שמשקיע בגוף הספינה או בגוף החנות הו"ל כמשכיר לו ספינה משובחת או חנות יותר טובה בסך יותר משאר ספינות שאינם משובחות. ש"ך ס"ק ו'.

נ. רמב"ם בפ"ז מהלכות מלוה ופשוט הוא.

ס. מברייתא שם בדף ס"ט ע"ב, ואין זה דומה לצאן ברזל בריש סי' קע"ז דאסור, ששם אינו עושה בהן מלאכה שיכחישו מחמתן ומקבל עליו אחריות מעתה. ש"ך ס"ק ה'.

הגה: וי"א דאם תמות משערין כמה היתה שוה בשעת מיתה.

עין משפט ל. יו"ד סימן קעו סעיף ג.

ג. מותר להשכיר ספינתו וליטול שכרה ע, ואם נשברה שמין מה שנפחתה ומשלם לו יותר על שכרה.

וה"ה להשכיר סיר נחושת, ונוטל השכר עם הפחת ממשקלו.

הגה: ודוקא כלים כאלו שאפי' נפחתו נשאר בהם פ, ובעד הנשאר נוטל השכר מותר כנ"ל.

ולכן אם נשבר, משערין כמה היה שוה בשעת שבירה.

ע. מימרא דרב שם והכי פסק רב פפא הלכתא בדף ע' ע"א.

פ. וגם יכול להתנות שאם ישבר באונס ישלם לו דמיו, אע"פ שמן הדין השוכר פטור מאונסין ואפ"ה מותר ליטול שכר, כיון שאין מתחייב בדמיו אא"כ ישבר וכל זמן שהוא בעין מחזירו כמות שהוא, ועד שעת השבירה הוא ברשות הבעלים לענין אם הוזל או בנפחת. ש"ך ס"ק ד'.